

17.33x24.12	1/2	עמוד 24	הארץ - the marker	01/02/2018	62117152-5
פרופ' יהודה חד - 2602					

"עוזרת בית מקבלת 50 שקל לשעה. איך יכול להיות שמהנדסת תקבל רק 35?"

המדינה זקוקה למהנדסים, אך מעט הנשים הערביות שמסיימות לימודי הנדסה מתקשות להיכנס לשוק העבודה • ד"ר ופא אליאס – שבקרירה שלה פגשה מקרוב חסמים רבים, ואף איומי אקדח – טוענת שהפתרון טמון בתמרוץ מעסיקים ובשינוי תפישות בחברה הערבית

שלי חרותי-סובר

צילום: עופר וקנין

בישראל, נשים הן רק 30% מהסטודנטים להנדסה. מתוכן, רק 9% מגיעות מהחברה הערבית. למהנדסת ד"ר ופא אליאס, שמכהנת כבר ארבע שנים כראש המחלקה להנדסת בניין במכללה האקדמית להנדסה SCE ע"ש סמי שמעון, יש לא מעט תשורה על השאלה מה גורם למצב הזה. את האחריות למציאות העגומה היא מטילה על כולם: על המעסיקים, המדינה, האקדמיה, התרבות בחברה הערבית – וגם על הנשים עצמן.

"פחות נשים ערביות מגיעות לתחום מלכתחילה, כי מסלי לים אותן להוראה או למקצועות נשיים אחרים", היא אומרת. "עם זאת, גם מעט הסטודנטיות שלומדות הנדסה – נשים הן רק 15% מהסטודנטים בפקולטה שלי – נתקלות בלא מעט בעיות כשהן מגיעות לשוק העבודה. מצד אחד, החברה הערבית מעודדת נשים ללמוד, והן זוכות היום לכבוד, ומצד שני המשכילים לא מקבלות יחס שווה למי שכילים.

"סטודנטית שלי קיבלה הצעה לעבוד בחברה הנדסה עבור 30 שקל לשעה. לגבר הם היו נותנים יותר. יתרה מכך, בחברות כמגזר היהודי מתחילים

שקל בחודש, או בקושי 40 שקל בשעה. מהנדסת בעלת ניסיון של חמש שנים תשתכר 12 אלף שקל ברוטו במשרה מלאה. האם אפשר להאשים אותן אם עבור המשכורות האלה הן יעדיפו להיות מורות? יותר בנות מאי פעם מגיעות היום ללימודי הנדסה, ואז שואלות את עצמן – 'למה למדתי?' במצב כזה, מהנדסת בניין תמליץ לבת שלה לא ללכת לטכניון. כשנשים מתאכזבות מהעבודה שהן פרצו תקרת זכוכית אבל לא זוכות לתגמול על כך – הן עלולות לשוב לאחור."

"המדינה צריכה ליצור העדפה מתקנת"

השכר הנמוך הניתן למהנדסות מכלל התחומים בחברה הערבית נובע, לטענת אליאס, מחסמים תרבותיים. "החברה הערבית עדיין תופשת את הנשים כאילו הן אינן צריכות משכורת מכיוון שיש להם בעל מפרנס, היא אומרת. "המעסיק הערבי אומר: 'אישה לא מפרנסת, לכן היא לא צריכה כסף'. זו תפישה שהיית להשתנות. כשי למדתי בטכניון, למדתי דברים שונים מהגברים? עשיתי בחינות אחרות? האם דרישות העבודה והביצוע ממני שונות? יתרה מכך, אישה שמתקבלת בשכר

ופא אליאס

תפקיד: ראש המחלקה להנדסת בניין במכללה האקדמית להנדסה SCE ע"ש סמי שמעון **השכלה:** תואר ראשון בהנדסה גיאודטית, תואר שני בתכנון ערים ודוקטורט בהנדסת תחבורה – כולם מהטכניון. פוסט-דוקטורט באוניברסיטת ברקלי **גיל:** 56 **מגורים:** בענה **מצב משפחתי:** נשואה + ארבעה ילדים + נכדה **תפקידים קודמים:** חוקרת בטכניון ובעלת משרד למדידות

ב-55 שקלים לשעה לפחות, אבל לא בחברה ערבית. "רוגמה נוספת היא סטודנטית דגושה, נוספת שלי, להנדסת בניין, בעלת תואר שני מהטכניון, שמתכרת כיום 6,000

26.03x15.81	2/2	עמוד 25	הארץ - the marker	01/02/2018	62117151-4
2602 - יהודה חד					

משרד משלה והפכה בהדרגה לשם דבר בתחום – בחברה הערבית וגם בחברה היהודית. גם במשרדה העיסיקה אז תמיד גברים, מכיוון שני שים לא למדו את התחום.

כשהתברו האיומים עליה – כולל איומי אקדה מצדם של אנשים שלא היו מוכנים לקיבל החלטות שקיבלה כמוודת, בעיקר בכל הנוגע לקרקעות ביישובים ערביים – החליטה אליאס אחרי שנים רבות בתחום לפנות לאקדמיה. היא עשתה דוקטורט בטכניון בתכנון תחבורה ויצאה לפוסט־דוקטורט בבירקלי, חזרה לחקור בטכניון, ומשם הגיעה למכללת SCE, שם היא עוסקת בין היתר בקידום ובהעצמת מהנדסות בכלל, ומהנדסות ערביות בפרט.

בין שלל השינויים שהיא מנסה לחולל, אליאס מנסה לקדם את נושא ההורות השוויונית. "גברים ערבים צריכים לקחת תפקיד גדול יותר בנייהול משק הבית. זה יכול לשנות את התפישה של נשים. את יכולה להתקדם כשאת נותנת את כל כולך לעבודה. בחצי משרה זה לא עובד. בעלי רופא, ואני לא מגהצת לו את הנגדים – אבל כן אחראית על האוכל. חלוקה שווה בבית תסייע לנשים לציוד קרימה, והן צריכות לדרוש את זה. התפישה הנכונה צריכה להיות כן: מאחורי כל גבר מצליח עומדת אישה, ומאחורי כל אישה מצליחה – עומד גבר".

■ גברים ■ נשים ■ נשים ערביות
סטודנטים לתואר ראשון במדעי המחשב

אוניברסיטאות **

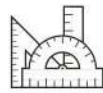
מקור: המועצה להשכלה בוגרה

עובדת בחברת המכשור הרפואי אלפא אומנה, בנצרת צילום: עופר וקנין

"מאחורי כל אישה מצליחה – עומד גבר"

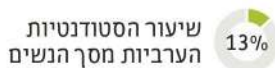
הדרישה לשבירת תקרת הזכוכית באופן עצמאי מובנת אם מסתכלים על קורות החיים של אליאס, שהיתה האישה הערבית הראשונה שלמדה הנדסה גיאודטית בטכניון. בהמשך, כשהבינה שלא יקבלו אותה לעבודה באף משרד מדידות, הקימה קצוע הזה.

חינוך שבמיעוט

סטודנטים במסלולי לימוד בתחומי ההנדסה*

אוניברסיטאות

מכללות

* בשנת הלימודים תשע"ז (2016-2017) **לא התקבלו נתונים לנבי המכללות

אליאס: "נשים חושבות שהנדסה היא מקצוע שרק גברים יכולים להצליח בו. הן צריכות לשנות את התפישה ולהתמודד עם אתגרים – גם כאלה שדורשים מאמץ גדול מול סביבה שלא מבינה אותן"

תמיד מבינה אותנו. סטודנטית שלומרת הנדסה לא צריכה להיכנע. היא צריכה להמשיך ללמוד בשביל להיות מובילה בתחום ולפתוח משרד מתחרה. תשאבי את הכוח, ותתחיי במי שלא קיבל אותך לעבודה מלכתחילה". הגעת מתחום המדידות אבל גם שם אין עדיין נשים כמעט.

לדבריה, אם נשים לא יסייעו לעצמן. "נשים מכל המגזרים חושבות שהנדסה היא מקצוע שרק גברים יכולים להצליח בו", אומרת אליאס. "אנחנו צריכות לשנות את תפישת העולם הבסיסית שלנו. אנחנו חייבות לעבוד על עצמנו, ולא להימנע מאתגרים, גם אם הם דורשים מאמץ גדול מול סביבה שלא

נמוך צריכה להוכיח שהיא טובה פי עשרה מגבר שעובד עמה כדי להגיע מתישהו למשכורת שלו". לדברי אליאס, מהנדרת ערבייה שאינה רוצה לעבוד בארגונים ערביים תתקשה בכך, בין היתר בגלל חסמים אובייקטיביים. "כדי לעבוד במגזר היהודי, שמשלם יותר, היא צריכה לדעת לנהוג וכי מובן שיהיה לה רכב. אם היא לא נוהגת, לא יהיה לה קל, כי התחבורה הציבורית אינה טובה ביישובים הערביים. אלא שזו לא השאלה, השאלה הנכונה היא – למה שהיא לא תעבוד במשרד דים הערביים? למה מפלים אותה דווקא שם?"

מה הפתרון לדעתך?

"ראשית, לתגמל משרדים שמעסיקים נשים ערביות. אם התפישה היא שהעסקת נשים היא הפסד ולא רווח, המדינה צריכה ליצור העדפה מתקנת. עוזרת הבית שלי מקבלת 50 שקל בשעה – איך יכול להיות שמהנדסת תקבל רק 35?" גם האקדמיה, לדבריה, צריכה להירתם. "ליהודה חדר, נשיא מכללת SCE, יש אג'נדה שקובעת שצריך לקדם נשים בהנדסה. לכן 38% מהמרצים במכללה כיום הן נשים, וחלק גדול מהן הגיע למעמד בכיר. זה מעורר נשים להגיע, ולהתקדם גם בהנדסה וגם באקדמיה. לצערי, זה לא מאפיין את רוב המוסדות". כל הדברים האלה לא יעזרו,